

N:o 142.

Af herr **P. Waldenström**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t om inledande af underhandlingar med Europas öfriga magter för att åt Sverige och Norge utverka en garanterad neutralitet.

Det kan icke annat än väcka oro hos hvarje tänkande menniska att se de krigsrustningar, som med så feberaktig ifver bedrifvas i Europa, der magterna ständigt öfverbjuda hvarandra i anskaffande af krigsmateriel och uppställande af nya härmassor. Så ökas militärbördorna öfverallt. Krigsrustningar sluka en oproportionerlig del af folkens både andliga och materiella kraf. Ingen är, som icke inser, att allt detta förr eller senare måste mynna ut i ett krig, i jemförelse med hvilket — för att begagna ett yttrande af fältmarskalken Moltke — äfven det senaste tysk-franska kriget blir att betrakta såsom en barnlek.

Äfven vårt lilla land har under sådana förhållanden måst vara betänkt på att sätta sina försvarsanstalter i sådant skick, att det må kunna bevara sin neutralitet under ett eventuelt europeiskt krig. För detta ändamål har det måst underkasta sig stora ekonomiska uppoffringar och måste fortfarande göra det.

Då emellertid alla äro ense derom, att Sveriges militära åtgärder icke afse, ej heller få afse annat än betryggande af dess neutralitet, så

Bih. till Riksd. Prot. 1894. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 35 Häft (N:is 142--143) 1

torde böra eftersinnas, om ej äfven något annat kan göras för samma ändamål. Ingenting bör i sådant fall försummas.

Det ligger dervid närmast till hands att tänka på öfverenskomelser med Europas öfriga magter, hvarigenom dessa skulle högtidligt förbinda sig att i ett eventuellt krig icke kränka den skandinaviska halföns neutralitet. Det må erkännas, att man icke kan vänta allt af en sådan öfverenskommelse, utan ock måste hålla sig beredd att i nödfall med väpnad hand försvara sig. Men *någon* — och det kanske ej så liten — garanti torde man kunna hoppas, att den skulle innebära. Utan tvifvel har man bättre grund för ett sådant hopp nu än någonsin förr, då ju i staternas inbördes förhållande i allmänhet folkkrättens principer vida mer respekteras nu än i gångna tider. Dertill kommer, att en sådan garanterad neutralitet för den skandinaviska halfön vore af intresse icke allenast för Sverige och Norge, utan äfven — och kanske i ännu högre grad — för de öfriga magterna, hvilket gifver ett ytterligare stöd för det nämnda hoppet.

Vårt land är litet och kan aldrig falla på den tanken att bedriva någon stormagtspolitik. Det behöfver därför icke blygas att med öppet erkännande af sin sekundära magtställning taga ett steg i nu antydda riktning. Tvärt om tror jag, att det derigenom skulle tilldraga sig en allmän högaktning, som ock säkert komme att visa sig i stort tillmötesgående från de andra magternas sida.

Men icke blott det. Ett sådant steg skulle ock vara af stor *social* betydelse. Vårt folk har en synnerligen djup motvilja mot krig. Det fins icke hos detsamma något spår af nationalhat eller af hämdkänsla mot något annat folk, hvilken känsla kunde komma det att med längtan motse den dag, då det finge tillfälle att slå till en fiende. Endast med afsky kan det tänka på möjligheten af ett krig. Och detta må visserligen med allt skäl anses såsom en stor heder för detsamma. Utan tvifvel ligger ock deri den djupaste grunden till det missnöje, som den nya härorganisationen uppväckt hos en ganska stor del af befolkningen. Många kunna deri icke se annat än ett uttryck af militarism, d. v. s. af en afskyvärd krigslust. Jag vågar därför tro, att det skulle göra ett mycket godt intryck i alla delar af landet, om regeringen toge ett sådant steg, som jag här ofvan antydt. Säkerligen skulle ock folket mycket lättare finna sig i försvarets oundgängliga bördor, då det sålunda hade full visshet, att alltsammans endast afsåge att i nödfall försvara landets neutralitet samt i händelse af trolöst öfverfall värna dess sjelfständighet.

Då jag tror att det vore godt, om Riksdagen inför Konungen

gåfve ett otvetydigt uttryck åt den stämning i detta afseende, som är allmänt rådande i landet, så tager jag mig friheten föreslå,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t hemställa, om icke Kongl. Maj:t kunde finna det för de förenade rikenas framtida trygghet gagneligt att inleda underhandlingar med Europas öfriga magter — eller en del af dem — i afsigt att från deras sida utverka en högtidlig förklaring, att de i händelse af ett europeiskt krig skola strängt respektera den skandinaviska halföns neutralitet.

Stockholm den 3 februari 1894.

P. Waldenström.
